

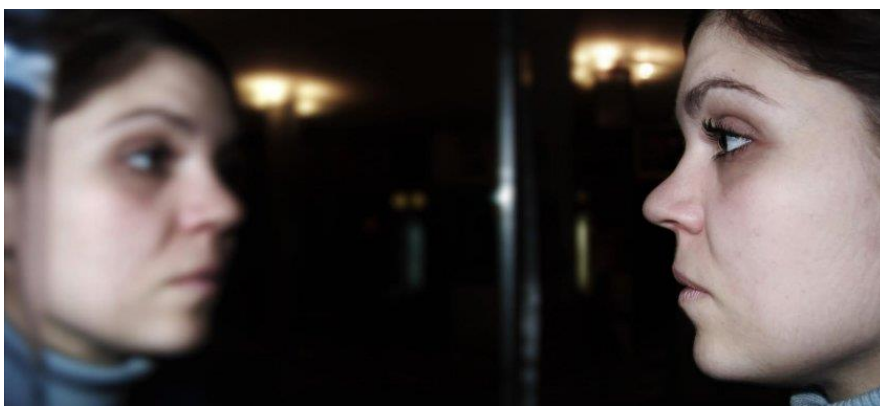

A MŰVÉSZETI PORTÁL

**Én nem tartozom ide, én nem
tartozom ide, én nem tartozom ide**
Monodrámá az Átriumban

Leé József – Balázs Júlia: Rendben élni
A HoldonGolf Projekt előadása

Albert Dorottya
2017. január 27.

Az előadás utáni beszélgetés a szerzőtársak bemutatásával kezdődött. Utána senki sem kérdezett, és ez érthető is. Ebben a hallgatásban sűrűsödött össze mindaz, ami végigkísérte az ezt megelőző 50 percet: enyhe feszültség, szemkontaktus vagy annak a hiánya, felemelő és zavarba ejtő pillanatok. Maga az előadás gesztusa, a Fedél Nélkül műhely tevékenysége és jelenléte, Leé József költészete és a közönséggel való találkozása némíthatta el a nézőt. A Rendben élni nem egy megszokott színházi előadás.

Leé József, pár éve elhunyt hajléktalan költő verseiből született a különleges előadás, amelyet az Átrium Film-Színház kávézójában láthatott-hallhatott a közönség. Az 50 perces esten a szerző egykori barátai és költőtársai is jelen voltak. Ők szintén hajléktalanok, a Fedél Nélkül - otthontalan emberek műhelye - szervezet tagjai, amely számukra is költői, írói tevékenységre nyújt lehetőséget. Leé József is tagja volt ennek a csoportnak, és ennek köszönhetően érhető el online verseinek nagy része. A *Rendben élni* című monodrámá, amely költészetén alapul, megteremtette annak a lehetőségét, hogy eljusson hozzánk Leé József költészetének a híre, és természetesen maguk a művek is, hogy ismerkedjünk a hajléktalanság irodalmával, tudomást szerezzünk a Fedél Nélkül létezéséről és tevékenységéről, és hogy kicsit magunkba pillantsunk ezután.

Nem akar hagyományos színházi előadás lenni, inkább merész találkozás egy olyan mindennapi jelenséggel, amely valahogy mégis elkerül bennünket: párbeszédkísérlet a hajléktalanságról. A kávézói térelrendezés, a színházi világítás hiánya, és Illésy Évának, a

monodrámá színésznőjének, a közvetlen közelsége intenzív jelenlétet váltott ki mindenből, aki eljött. A január 19-ei találkozás alkalmával szavak nélküli párbeszéd alakult ki a versek és a közönség, a hajléktalanság és az azt megélni nem kényszerülők, valamint a színész játék és a nézők között. Másrészt pedig Leé József költészetének és a Fedél Nélkül többi jelen lévő szerzője között is egy újfajta dialógus bontakozott ki.

Az Átrium kávézójában a közönség szétszórva üli körbe a szűk teret, ahol csupán két egymásra borított asztalt helyeztek el. Asztalnál ülve szavalja el Illésy Éva az első verset, az „Én nem tartozom ide” kezdetűt. Sokszor, megrendítően sokszor megismétli az első sort. Megrendítő, mert mintha hozzánk szólna, mintha mi lennénk az „ide” referenciája. Azaz a beszélő mintha arról vallana, hogy nem tartozik közénk, a kávézó közegéhez. A vers így folytatódik: „Én nem tartozom ide, csak itt élek, / És minden nap meghalok kicsit.” Leé József Alt+F4 című versének minimalista, intenzív szavaláshoz közelítő játékmódja, amely a zavarba ejtő indítást eredményezte, a drámai hatáskeltés különféle elemeivel váltakozott. Azonban meggyőződésem, hogy az előadás ezek nélkül sem vált volna egysíkúvá és unalmassá, ugyanis nagyszerű költői érzékenységgel megírt versek szervezik a *Rendben élni* monodrámát.

Míg annak a nézőnek, aki most kezdett el Leé József verseivel ismerkedni, talán túl konkretizálónak tűnhetett az előadás (többnyire egysíkú életérzésekbe kapaszkodott az értelmezés: gyermeki naivság, álmodozás vagy keserű tudatosság - a kettő nem igazán keveredett egy-egy alkotás előadásában, ugyanis ezáltal szűk teret engedett az egyéni értelmezéseknek; addig a Leé Józsefet és költészetet jobban ismerők egy eddig számukra rejtett értelemmel találkozhattak. Azonban az, hogy kiben hogyan fogalmazódott meg vagy át a versekkel való viszonya, nem annyira fontos, mint az a tény, hogy létrejött valamilyen kapcsolat szerző és művésze, illetve közönség között.

Koncentrált szerkesztés áll a *Rendben élni* mögött (dramaturg: Balázs Júlia), amely a versek kiválasztásában, egymás mellé rendezésében, értelmezésében is megnyilvánult, de a rendezői munkáról sem feledkezhetünk meg, amellyel Cortés Sebastián segítette a darab színpadra állítását. A kezdeti vers egyszerű előadásmódja után folyamatos mozgás, a kávézó térlehetőségeinek kihasználása, pantomimszerű játék, át-átlényegülő hangulat következett. Így, míg az *Alt+F4* az önmaga nyelvi világából és a visszafogott színészi játékból bomlott ki, a továbbiakban javarészt a gyermeki naivsággal vagy keserű tudatossággal előadott, zártabb versek tárultak elénk.

Olykor visszatért a kifinomult érzékenység, és a teátrálisabb színészi játék megszűnt. Csukott szemmel vagy ismét széken ülve adta elő Illésy Éva a *Kavicsok között* és a *Nem panaszkodom* című verset. Újra meg újra el kell olvasni ezeket a verseket, ahogyan szerzőtársa is kiemelte a hallgatásba merülő beszélgetés elején: „nem elég egyszer, kétszer, háromszor elolvasni a verset.” Közte pedig, amikor a nézők közé lépett a színésznő, és tekintetüket keresve szólt hozzájuk a verseken keresztül, a találkozás, szembenézés nehézségét észlelhattuk.

Az előadás, amely mindvégig megőrizte a kávéházi hangulat bensőségességét, lehetőséget ad számunkra egy újraolvasásra méltó költészet megismerésére. Csodálatra méltó Illésy Éva alázata a szerző és művei iránt, valamint az akarata, hogy dialógusba léptesse ezeket közönségével. Vitathatatlanul szép és gondolkodásra készítő előadáson vehettünk részt. A beszélgetés minden bizonnyal kezdetét vette, ha nem is volt hallható formája.

Leé József: Rendben élni

A monodramát előadja: Illésy Éva

Dramaturg: Balázs Júlia

Látványtervező: Barbora Guželytė

Zeneszerző: Antanas Jasenka

Produkciós menedzser: Babus Dóra, Kovács Brigitta

Rendező: Cortés Sebastián

Bemutató: 2017.01.18.

Átrium Film-Színház

Fotó: Dobai Attila